

ГОЛОВНЕ

ХРОНІКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

№120, 16–21 листопада 2022

ПОДОЛАННЯ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ЗМІЦНЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ПОЛІТИЧНИМИ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ЄВРОПІ

15–16 листопада в Берліні відбувся четвертий Форум, організований міжнародною платформою громадянського суспільства CivilMPlus. Головною темою форуму була війна Росії проти України. Особливу увагу учасники звернули на проблеми та можливості зміцнення зв'язків між політичними стейкхолдерами та організаціями громадянського суспільства заради ефективнішого подолання агресивної війни, яку розв'язала Росія.

З політиків на форумі виступили Максим Ємельянов, заступник посла України в Німеччині, Маттіас Люттенберг, представник Міністерства закордонних справ Німеччини, Олександр Злоти, секретар із питань освіти в мерії Берліна. З України онлайн приєдналися керівник департаменту війни Офісу генерального прокурора Юрій Білоусов, а також голова української делегації в Парламентській асамблеї Ради Європи Марія Мезенцева. З Брюсселя брали участь європейські політики Георг Циглер із групи підтримки України в Європейській комісії та заступниця голови відділу по Україні, яка представляла Відомство зовнішніх відносин ЄС. Усі вони висловили готовність до співпраці та кооперації з представниками громадянського суспільства, спільної роботи з подолання війни та подальшого відновлення України. Напередодні складної зими необхідність об'єднання та кооперації є ще більш нагальною, зазначили спікери. У європейському публічному дискусії досі точаться суперечки щодо необхідності та можливості постачання озброєнь для України, проте учасники форуму неодноразово та однозначно підтримали постачання озброєнь як єдиного можливого інструменту спротиву. Найбільш прямо та чітко цю думку висловив заступник посла України в Німеччині Максим Ємельянов: «Краща гуманітарна допомога Україні зараз — це зброя».

Ідею фінансової та військової підтримки України адвокатують і представники українського громадянського суспільства, їхні заслуги та успіхи підкреслили спікери першої панелі. Олександра Матвійчук із «Центру громадянських свобод», який став цьогорічним лауреатом Нобелівської премії миру, у своїй вітальній промові зазначила, що нинішня агресія Росії спрямована як проти України, так і проти демократії та свободи для всіх, отже й боротися з агресором необхідно разом.

Учасниками та спікерами форуму були також представники громадянського суспільства з інших країн: Німеччини, Франції, Нідерландів, Бельгії, Польщі, Словаччини та Росії. Вони мали змогу поділитися своєю експертизою та знаннями під час серії круглих столів зі спеціалізованих тем, пов'язаних із війною. Також дискусії другого дня були присвячені документації воєнних злочинів в Україні, ситуації в українському суспільстві у воєнний час, життю в російській окупації, деструктивному впливу Росії на європейське суспільство, міжнародній присутності в Україні, участі країн Балтії та Вишеградської групи в підтримці України, екологічній катастрофі, яку спричинила війна. Один із круглих столів у цей день мав експериментальний формат плейбек театру, та був присвячений проживанню та рефлексії про людину на війні.

Водночас із початком конференції відкрилася виставка мистецьких коміксів про життя активістів та активісток за часів повномасштабного вторгнення Росії до України. В основі коміксу — реальні історії 14 людей, які розпочали або перебудували роботу у зв'язку з новими викликами війни. Почитати надихаючі історії звичайних людей, які опинилися на тлі війни, можна в [збірці](#) англійською.

ВТРАТИ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК — ПОНАД 85000 ОСІБ

Українські військові вийшли на узбережжя Дніпра, що дає змогу [контролювати](#) територію поблизу окупованого Росією півострова Крим.

Літаки збройних сил РФ майже щодня здійснюють [польоти](#) в повітряному просторі Білорусі, зокрема літак, який може нести гіперзвукові ракети «Кинжал», що здатні вражати об'єкти на всій території України.

За [даними](#) Генштабу ЗСУ, командування російських військ планує перекинути окремі підрозділи, які були виведені під час відступу з правобережжя Херсонської області, щоб і надалі вести бойові дії в Донецькій та Луганській областях.

Проте в ЗСУ підкреслили, що про широкий наступ Росії [не йдеться](#), незважаючи на ракетні [атаки](#) та важкі [бої](#) на Донбасі.

Російські війська й надалі зазнають втрат — станом на ранок 22 листопада вони становили понад [85000](#) осіб. Також із початку повномасштабного вторгнення Росія втратила понад 8 тисяч одиниць [техніки](#).

ВІДНОВЛЕННЯ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПІСЛЯ ДЕОКУПАЦІЇ

У деокупованій Херсонській області тривають роботи з відновлення електропостачання та зв'язку, також там створено 13 центрів надання гуманітарної допомоги. Громадське [розповідає](#) про гуманітарну ситуацію.

Уряд України [надав](#) 100 мільйонів гривень на відбудову регіону. З Херсоном [відновлено](#) залізничне сполучення. Почалася добровільна [евакуація](#) зі звільнених територій Херсонської та Миколаївської областей до більш безпечних регіонів, пов'язані із цим витрати бере на себе держава.

Триває документування воєнних злочинів, скоєних під час окупації на Херсонщині — зафіксовано вже понад 460. На деокупованій території області знайдено 11 [місць несповоди](#), які організували російські збройні сили, щонайменше чотири використовувалися для [тортур](#). Повідомляється, що там утримували [сотні](#) дорослих і [підлітків](#). Щонайменше 63 особи було [вбито](#) після тортур. Репортаж про організацію розслідувань [публікує](#) портал судової журналістики «Грати».

НАТО ВИЗНАЛО РОСІЮ ДЕРЖАВОЮ-ТЕРОРИСТКОЮ

Парламентська асамблея НАТО [визнала](#) Росію державою-терористкою і закликала створити міжнародний трибунал. Резолюція також включає пункти про збільшення поставок озброєння для України та розробку конкретних кроків стосовно вступу її до НАТО.

Рішення підтримали всі 30 країн-членкинь Альянсу. Голова постійної делегації України в Парламентській асамблеї НАТО Єгор Чернів [зазначив](#), що трибунал дасть змогу судити не лише виконавців воєнних злочинів, а й керівництво держави.

ПОШКОДЖЕНО МАЙЖЕ ПОЛОВИНУ ЕНЕРГОСИСТЕМИ УКРАЇНИ, МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ВІДНОВЛЕННІ

Триває відновлення критичної інфраструктури, яка постраждала внаслідок низки цілеспрямованих російських атак. Станом на вечір 17 листопада понад [10 мільйонів](#) жителів України не мали електрики через планові та аварійні відключення світла внаслідок обстрілів. Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль [заявив](#), що з ладу було виведено майже 50 % енергосистеми України. Проте ситуація з енергопостачанням [не є надзвичайною](#): у Міністерстві енергетики України [зазначили](#), що вона є складною, але контрольованою. За [оцінками](#) енергетиків, режим відключення електроенергії може тривати до березня 2023 року.

[ЄС](#) надасть Україні додаткове енергетичне обладнання та екстрену допомогу, у тому числі енергоносії, предмети для укриття, засоби надання першої допомоги, захисний одяг, протипожежне обладнання, автоцистерни та автобуси. Майже 2,5 тисяч генераторів уже надійшли від [Німеччини](#). За [заявою](#) міністра економіки України, наступного року партнери планують виділити 17 мільярдів доларів на відновлення її зруйнованої інфраструктури, зокрема доріг, мостів та енергетичних об'єктів. Репортажі про відновлення української енергетики публікують [Politico](#) та [The New York Times](#).

ПІДСУМКИ ЗАСІДАННЯ ГРУПИ У ФОРМАТІ «РАМШТАЙН» ТА ІНША ВІЙСЬКОВА ДОПОМОГА

16 листопада відбулося сьоме засідання Контактної групи з питань оборони України (так званий формат «Рамштайн»). Голова Міноборони України Олексій Резніков [повідомив](#), що основною темою засідання стало розроблення інтегрованої та ешелюваної системи ППО України. Країни-союзниці України зобов'язалися надати нові пакети [допомоги](#). Так, [Швеція](#) виділяє пакет допомоги на 287 мільйонів доларів, до якого входять системи ППО, Іспанія надає ще дві пускові установки Hawk і ракети, Канада зобов'язалася виділити пакет допомоги на 500 мільйонів доларів, що включає зимове обладнання, Німеччина надасть Україні системи ППО, артилерію та боєприпаси

для РСЗВ, Греція — боєприпаси, Польща — артилерію, боєприпаси та ППО малої дальності.

Крім того, Сполучені Штати, Нідерланди та Чехія спільно модернізують 90 танків для України.

Міністр оборони США Ллойд Остін [наголосив](#), що країни-союзниці також мають намір зберігати динаміку допомоги протягом зими, щоб Україна могла й надалі перехоплювати ініціативу на полі бою.

Також, на додаток до зобов'язань у форматі «Рамштайн», [Канада](#) надасть Україні військову допомогу обсягом приблизно 34 мільйонів доларів, до неї входить надання супутникових зображень, камер високої роздільної здатності для дронів та зимового спорядження. [Великобританія](#) надасть зенітні установки та станції радіолокації для протидії дронам-камікадзе, а також далекобійні [ракети](#). [Німеччина](#) передала Україні додаткові боєприпаси для зенітних установок та броньовані машини, [Франція](#) — два зенітно-ракетні комплекси малої дальності Crotale та дві реактивні системи залпового вогню, а [Люксембург](#) — позашляховики. [Литва](#) передає Україні боєприпаси та розширює програму підготовки українських військовослужбовців, а громадянське суспільство країни зібрало кошти на ще один [морський дрон](#) для спеціального морського флоту України.

Про новий пакет допомоги розміром понад 55 мільйонів євро повідомила [Фінляндія](#). [Ізраїль](#) погодився профінансувати стратегічні матеріали для сприяння військовим зусиллям України — видання Haaretz зазначає, що платіж розміром кілька мільйонів доларів був перерахований державі-члену НАТО, і потім ця країна закупила стратегічні матеріали та відправила їх до України.

РОСІЯ ВТРАТИЛА 90% ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ НАФТИ

[ЄС](#) планує підготуватися до впровадження граничної ціни на російську нафту, до 5 грудня розробив відповідні нормативні акти — про це заявила Єврокомісарка з питань енергетичної політики Кадрі Сімсон. Bloomberg [повідомляє](#), що Росія втратила 90% ключового європейського ринку нафти ще до введення ембарго — тижневі доходи країни від торгівлі нафтою впали до найнижчого рівня з початку січня. Планується, що ЄС презентує новий пакет [санкцій](#) проти Росії та Білорусі наприкінці листопада. Крім того, з початку повномасштабного вторгнення ЄС [заморозив](#) російські активи на [68 мільярдів євро](#) та досліджує юридичні варіанти їхньої конфіскації.

ПАДІННЯ РАКЕТИ В ПОЛЬЩІ ПІД ЧАС РАКЕТНОГО УДАРУ РОСІЇ ПО УКРАЇНІ: РОЗСЛІДУВАННЯ

15 листопада під час масштабного ракетного удару Росії по Україні ракета впала на територію села Пшеводів у Польщі. Унаслідок вибуху загинули двоє людей.

Спочатку МЗС Польщі [повідомило](#), що це була ракета російського виробництва, проте немає точної інформації, хто її [запустив](#). Після консультацій із міжнародними партнерами в Польщі [зазначили](#), що доказів запуску ракети російськими збройними силами немає.

Міністерство оборони РФ [заявило](#), що ракета не може бути російською, оскільки нібито Росія не наносила ударів за цілями поблизу українсько-польського кордону, а ситуація є провокацією з метою ескалації.

Згодом троє неназваних американських чиновників [повідомили](#) The Associated Press, що, за попередніми даними, у Польщі впала ракета української протиповітряної оборони, яка намагалася збити російську ракету.

НАТО [наголосило](#), що, за попередніми даними, це була ракета української ППО, але провини України в цьому немає: відповідальність на Росії, яка веде війну. До заходів можуть вдатися після завершення розслідування. Зі схожою заявою виступили і [США](#), зазначив, що Україна має право оборонятися від нападу на неї.

Україна [прагне](#) встановити всі деталі вибуху в прикордонному населеному пункті в Польщі, її фахівців [допустили](#) до розслідування.

У Канцелярії президента Польщі [повідомили](#), що вважають вибух не нападом, а нещасним випадком, і він не призвів до напруги у відносинах Києва і Варшави. Натепер там вирішили [не застосовувати](#) статтю 4 договору НАТО, у якій йдеться про проведення спільних консультацій у разі загрози територіальній цілісності або безпеці будь-якої з країн-учасниць.

«ЗЕРНОВУ УГОДУ» ПРОДОВЖЕНО

«Зернова угода» була [продовжена](#) ще на 120 днів. Гарантами її виконання, як і раніше, є ООН і Туреччина. Також розглядається [пропозиція](#) України продовжити її на один рік та приєднати до неї порт Миколаєва. З моменту підписання в липні 2022 року в рамках ініціативи понад 11 мільйонів тонн збіжжя було [відправлено](#) з українських портів.

СПРОСТУВАННЯ ФЕЙКІВ

РОСІЯ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО СУД У ГААЗІ НІБИ НЕ ПІДТВЕРДИВ ЇЇ ПРИЧЕТНОСТІ ДО ЗБИТТЯ РЕЙСУ МН17

17 листопада окружний суд Гааги оголосив [вирок](#) у справі про «Боїнг» рейсу МН17, який був збитий у небі над Донбасом у 2014 році. Хоча його [текст](#) є в доступі, а рішення в ньому сформульовані недвозначно, російські ЗМІ заявили, що суд [«не пов'язує](#) катастрофу МН17 безпосередньо з Росією», а також, що «суд [визнав](#) Україну головним злочинцем». Усі ці твердження є фейками.

Громадяни Росії Ігор Гіркін, Сергій Дубинський та громадянин України Леонід Харченко були визнані винними та засуджені до довічного ув'язнення, вони також мають виплатити компенсацію родичам загиблих у розмірі понад 16 мільйонів євро.

Суд також визнав, що Росія контролювала так звану «ДНР» щонайменше з травня 2014 року, багато з тодішніх її лідерів мають російське громадянство, досвід служби в російських збройних силах, тісні зв'язки з Росією та, зокрема, регулярні контакти з високопосадовцями Російської Федерації. Зазначалося також, що літак було збито із зенітно-ракетного комплексу «Бук» із території окупованого Росією селища Первомайське.

«Суд вважає, що Російська Федерація здійснювала фінансування «ДНР», постачання та підготовку військ, а також постачання зброї та товарів. Крім того, із середини травня 2014 року Російська Федерація мала вирішальний вплив на призначення керівних посад у «ДНР» і втручалася в координацію воєнних дій, а також вела воєнні дії на території України» — йдеться в рішенні. Суд чітко окреслив роль Росії в подіях і підкреслив, що саме вона несе відповідальність за збиття літака МН17.

МЗС Росії [відкинуло](#) вирок суду й назвало його «політичним замовленням». ЗМІ країни [зазначають](#), що засуджених громадян Росії не видадуть Нідерландам. Отже,

поширення подібних фейкових заяв про рішення суду в Гаазі є частиною російського нарративу про нібито непричетність країни до подій на Донбасі.

МЗС України [назва](#)ло рішення суду «знаковою подією на шляху встановлення справедливості та забезпечення невідворотності покарання за скоєні злочини», і підкреслило, що відповідальність нестиме Росія, оскільки передача нею комплексу «Бук» до «ДНР» є порушенням міжнародного права.

«Транспортування смертоносної зброї на територію України є одним із ключових доказів у справі за позовом України проти РФ, який розглядається нині Міжнародним судом ООН», — наголосили в МЗС. Президент України Володимир Зеленський [зазначив](#), що замовники злочину також мають бути засуджені.

Додаткові [результати](#) розслідування про членів команди, яка керувала установкою «Бук», та тих, хто дозволив їй приїхати з Росії на територію України, суд у Гаазі може оголосити навесні 2023 року.